

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

HASRET AKBULUT VE MEHMET AKBULUT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/32645

Karar Tarihi : 15/4/2025

Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR
Metin KIRATLI
Raportör : Mutlu ALAF
Başvurucular : 1. Hasret AKBULUT
2. Mehmet AKBULUT
Vekili : Av. Ferda DOĞAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin yapılan yargılamada Yargıtayın önceki içtihatlarından makul bir gerekçe olmaksızın farklı karar vermesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucuların oğlu trafik kazasında vefat etmiştir. Başvurucular, Güvence Hesabı Kurumu aleyhine destekten yoksun kalma tazminatı için Sigorta Tahkim Komisyonuna başvuru yapmıştır. Sigorta Tahkim Komisyonu 14/6/2016 tarihli kararı ile başvurunun reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde 14/5/2015 tarihli ve 29355 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının (Genel Şartlar) 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe girdiğine, başvuruya konu talebin Genel Şartların "Teminat Dışında Kalan Hâller" başlıklı A.6. numaralı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince teminat dışı hâllerden olduğu hususuna dayanılmıştır. Başvurucular, bu karara itiraz etmiştir.

3. İtiraz üzerine İtiraz Hakem Heyeti tarafından yapılan inceleme neticesinde Sigorta Tahkim Komisyonu kararı kaldırılmış ve başvurucular lehine tazminata hükmedilmiştir. Bu kararın gerekçesinde; kazanın 12/2/2016 tarihinde gerçekleştiği, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun teminat dışı hâllere ilişkin düzenlemesinin ise 26/4/2016 tarihinde yürürlüğe girdiği, kaza anında yürürlükte bulunan mevzuata ve Yargıtay

içtihatlarına göre karar verilmesi gerektiği hususlarına değinilmiştir. Güvence Hesabı Kurumu, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

4. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince (Bölge Adliye Mahkemesi) 7/12/2017 tarihinde istinaf başvurusu esastan reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin kanun değişikliğinden önceki hâlinin *"Maddi tazminatın biçimi ve kapsamı ile manevi tazminat konularında, Borçlar Kanunu'nun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır."* şeklinde olduğuna değinilmiştir. Ayrıca tazminat hesabının 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca yapılması gerektiğine işaret edilmiştir. Bundan hareketle 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe giren Genel Şartlar ile, destek şahsın kusuruna denk gelen tazminat talepleri teminat dışında bırakılmış olmasına rağmen Genel Şartlar hükümlerinin, kanunlara ve yerleşik yargı kararlarına aykırı olamayacağı, kanunun emredici hükümlerine göre karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Güvence Hesabı, bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur.

5. Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin (Daire) 24/12/2019 tarihli kararı ile Bölge Adliye Mahkemesi kararı bozulmuştur. Bozma kararının gerekçesinde; kazanın 12/2/2016 tarihinde gerçekleştiği, Genel Şartların ise 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe girdiği, Genel Şartlar gereğince tam kusurlu olan kişinin tazminat talep edemeyeceği hususlarına değinilmiştir. İtiraz Hakem Heyeti tarafından bozma kararı uyarınca yeniden yapılan incelemede 11/5/2020 tarihli kararla başvurunun reddine karar verilmiştir. Başvurucular bu kararı temyiz etmişlerdir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 26/5/2021 tarihli kararı ile anılan kararı onamıştır.

6. Başvurucular, nihai hükmü 17/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 12/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

7. Genel Şartların *"Teminat Dışında Kalan Hâller"* başlıklı A.6. numaralı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi şöyle düzenlenmiştir:

"...

d) (Değişik:RG-4/12/2021-31679) Destekten yoksun kalan hak sahibinin, destek şahsının kusuruna denk gelen tazminat talepleri,

..."

8. 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin 14/4/2016 tarihli ve 6704 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 26/4/2016 tarihinde yürürlüğe giren 3. maddesi ile değiştirilmeden önceki hâli şöyledir:

"Maddi tazminatın biçimi ve kapsamı ile manevi tazminat konularında Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır."

9. 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile yapılan değişiklikten sonraki hâli şöyledir:

"Zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatlar bu Kanun ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda öngörülen usul ve esaslara tabidir. Söz konusu tazminatlar ve manevi tazminata ilişkin olarak bu Kanun ve genel şartlarda düzenlenmeyen hususlar hakkında 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır."

10. 2918 sayılı Kanun'un 92. maddesine 6704 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile yapılan değişiklikten sonra eklenen bentler şöyledir:

"...

g) Hak sahibinin kendi kusuruna denk gelen tazminat talepleri,

h) İlgililerin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat talepleri,

i) Bu Kanun çerçevesinde hazırlanan zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartları ve ekleri ile tanımlanan teminat içeriği dışında kalan talepler.

"..."

11. Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve E.2019/40, K.2020/40 sayılı iptal kararından sonra 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin mevcut hâli şu şekildedir:

"Zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatlar bu Kanunda ... öngörülen usul ve esaslara tabidir. (Ek cümle: 9/6/2021-7327/18 md.) (İptal cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 29/12/2022 tarihli ve E.2021/82, K.2022/167 sayılı kararı ile.) Söz konusu tazminatlar ve manevi tazminata ilişkin olarak bu Kanunda ... düzenlenmeyen hususlar hakkında 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır."

B. Yargıtay İctihadı

12. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun benzer bir olayda verdiği 20/4/2021 tarihli ve E.2020/(17)4-191, K.2021/514 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"..."

71. Tek taraflı trafik kazası ile yüzde yüz kendi kusuru ile kendi ölümüne neden olan işleten ve sürücünün desteğinden yoksun kalanların işletenin sigortalısı olduğu aracın zorunlu malî sorumluluk sigortacısından destekten yoksun kalma tazminat talebinde bulunup bulunamayacağını belirleme açısından özellikle Genel Şartlar'ın A.6. maddesinin (c) ve (d) bentlerinin de incelenmesi gerekmektedir.

72. Genel Şartlar'ın A.6. maddesinin (c) bendine göre ilgililerin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat talepleri teminat ile Genel Şartlar A.6. maddesinin (d) bendine göre, destekten yoksun kalan hak sahibinin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan destek tazminatı talepleri ile destekten yoksun kalan hak sahibinin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmakla beraber destek şahsının

kusuruna denk gelen destek tazminatı talepleri sigorta teminatı kapsamı dışındadır. Bir başka deyişle sigortacının sorumluluk kapsamı sigortalısının sorumluluğu ile sınırlıdır. Motorlu aracın işletilmesi ile meydana gelen trafik kazası ile doğan bir zarar işleten sigortalının sorumluluk riski kapsamında değilse, zorunlu mali sorumluluk sigortasının da teminat kapsamı dışındadır. Ayrıca destek şahsın kusuruna denk gelen zararlarda sigortanın teminat kapsamı dışında tutulmuştur. Yüzde yüz kendi kusuru ile kendi ölümüne neden olan sürücü veya işletenin kusurun tamamı kendisine ait olması nedeniyle desteğinden yoksun kalanların tazminat talepleri de zorunlu mali sorumluluk sigortasının teminatı kapsamı dışındadır.

...

79. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının dayanağı TTK'nın 1425. maddesi, Sigortacılık Kanunu'nun 11. ve KTK'nın 93. maddeleridir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, "Kanun'un 93. maddesinin birinci fıkrası, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarının Bakanlıkça tespit edileceğini ve Resmî Gazete'de yayımlanacağını öngörmektedir. Bu itibarla kural ile yürütmeye düzenleyici nitelikte işlem yapma yetkisinin tanındığı anlaşılmaktadır. Yukarıda da ifade edildiği üzere Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda kanunda genel ifadelerle düzenleme yapılarak ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmeye bırakılması mümkündür. Öte yandan Anayasa'da münhasıran kanunla düzenleneceği öngörülen konularda da kanun koyucu temel kuralları saptadıktan sonra uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakabilir. Yürütme organına böyle bir yetkinin tanınmış olmasının sebebinin ise zorunlu mali sorumluluk sigortası sözleşmesinin ana muhtevası niteliğindeki genel şartların Bakanlık tarafından belirlenmesini sağlamak suretiyle sözleşmenin güçlü tarafı olan sigorta şirketlerinin kendisi lehine olan sözleşme koşullarını dikte ettirmesinin önlenmesi olduğu görülmektedir" gerekçesi ile KTK'nın 93. maddesinde yapılan itiraz iptal istemini reddetmiştir.

...

81. Eldeki davada da; kazanın meydana gelmesinde tamamen kusurlu olan davacıların sürücü olan destekleri vefat etmiş; davacılar, destekten yoksun kalan sıfatıyla, desteğin kendi zorunlu mali sorumluluk sigortacısı olmadığından Güvence Hesabını hasım göstererek, destekten yoksun kalmaya dayalı tazminat isteminde bulunmuşlardır.

82. Kaza tarihi itibarıyla aracın zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırılmamış olması nedeniyle Sigortacılık Kanunu'nun 14. maddesi gereği, zorunlu mali sorumluluk sigortasının kaza tarihindeki limitleri dâhilinde işletenin üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu Güvence Hesabı karşılayacaktır. Güvence Hesabının sorumluluğunun kapsamı ise 1/6/2015 yani trafik kazasından önce yürürlüğe giren Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası Genel Şartları'na göre belirlenecektir.

83. KTK'nın 91. maddesine göre sigortacı, işletenin KTK'nın 85/1. maddesindeki motorlu aracın işletilmesi sırasında üçüncü kişilere vermiş olduğu zararlardan sorumluluğunu üstlenmektedir. Bir başka deyişle sigortacının motorlu bir aracın işletilmesinden doğan zarardan sorumlu tutulabilmesi için öncelikle o zarardan işleten sigortalının sorumlu olması gerekir. İşleten sigortalının sorumlu olmadığı bir zarardan sigortacıyı sorumlu tutma imkânı bulunmamaktadır. Davacıların kendi desteklerinin tam kusuru ile kendi ölümüne neden olduğu olayda destekten yoksun kalma zararlarını işleten sigortalıya karşı nasıl ileri süremeyeceklerse sigortacıya karşı da ileri süremeyeceklerdir. Bu nedenle zorunlu mali sorumluluk sigortacısının, sigortalı işletenden daha fazla bir sorumluluk altına girmesi mümkün değildir.

86. Ayrıca Genel Şartlar A.6. (d) maddesinde destekten yoksun kalan hak sahibinin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan destek tazminatı talepleri ile destekten yoksun kalan hak sahibinin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmakla beraber destek şahsının kusuruna denk gelen destek tazminatı talepleri teminat kapsamı dışında tutulmuş olması karşısında davacıların desteklerinin sorumluluk riski kapsamında olmayan desteğin tam kusuru ile kendi ölümüne neden olmadan kaynaklanan destekten yoksun kalma zararlarından sigortacı da sorumlu değildir.

87. O hâlde mahkemece; sorumluluk hukukunun genel ilkeleri, karayolları motorlu araçlar zorunlu malî sorumluluk sigortacısının Karayolları Trafik Kanunu'nda sınırları çizilen sorumluluk alanı ve 1/5/2015 tarihinde yürürlüğe giren Genel Şartlar'ın A.2. maddesinin (d) bendi, A.3. maddesi, A.5. maddesinin (ç) bendi ve A.6. maddesinin (d) bendi gereği davanın reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

88. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; Kanun'da belirlenen sınırların Genel Şartlar ile değiştirilmesinin mümkün olmadığı, Anayasa Mahkemesinin iptal kararında söz konusu hususun vurgulandığı, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası Genel Şartları değişikliğinin 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe girdiği, KTK'da bu genel şartlarla bağlantılı olarak 6704 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin ise 26/4/2016 tarihinde yürürlüğe girdiği, Özel Daire bozma kararında davanın reddi gerektiğinin gerekçeleri Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası Genel Şartlarında yapılan değişikliklere dayandırıldığı, yerel mahkemece; sadece değişen genel şartlara dayanılarak Yargıtay'ın istikrarlı uygulamasından vazgeçildiği, Kanun'un genel şartlara uygun olması gerektiği, anılan Kanun değişikliklerinin somut olayda uygulanamayacağı, sigorta genel şartları, değişiklik öncesi Kanun hükümleri ile çelişiyorsa bu durumda sigorta genel şartları yerine daha öncelikli olarak KTK hükümleri ve zararın belirlenmesi için atf yapılan 6098 sayılı TBK hükümlerinin uygulanması gerektiği yönünde verilen direnme kararının anılan gerekçeler bakımından yerinde olduğu, direnme konusu itibarıyla Genel Kurulun yalnızca bu yönde tespit yapmasının yeterli olacağı, işin esasının eş söyleyişle sigorta genel şartlarının Kanun hükümlerine uygun olup olmadığı değerlendirilerek varsa Kanun hükümlerine aykırı genel şart hükümleri yerine Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği yönünde bir inceleme yapıp tazminata hükmedilmesi gerekip gerekmediği, gerekiyorsa hükümde belirtilen miktarların doğru olup olmadığı hususlarının incelenmesi amacıyla dosyanın Özel Daireye gönderilmesi gerektiği yönünde görüş ileri sürülmüş ise de; bu görüş yukarıda açıklanan gerekçelerle Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

..."

13. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun benzer bir olayda verdiği 22/2/2011 tarihli ve E.2011/17-787, K.2012/92 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Burada üzerinde durulması gereken diğer bir hususta; kazanın meydana gelmesinde tam kusurlu olan araç şoförünün eylemlerinden sorumlu tutulan ve bu nedenle tam kusurlu olduğu kabul edilen işletenin, bu kusurunun, zorunlu trafik sigortacısı aleyhine açılan davanın davacıları olan, üçüncü kişi durumundaki destekten yoksun kalanlara karşı ileri sürülüp sürülemeyeceğidir.

Bilindiği üzere, kural olarak zarar gören, sürücünün trafik kazasının oluşmasında kusurlu bulunması durumunda 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 41. maddesine göre sürücüye, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 85/1 maddesi hükmünce de motorlu araç işletenine karşı dava açabilecektir. Sürücü ile araç işletenin sorumluluğu BK md 51 anlamında dayanışmalıdır.

Kural bu olmakla birlikte, dava açanların sıfatı, davanın hukuksal niteliği ve dayanağı, kusur durumunun davaya etkisinin belirlenmesinde etkilidir.

Eldeki davada da talep, destekten yoksun kalma tazminatı olduğuna göre, bu tazminatın yukarıda açıklanan özellikleri gözetilerek işletenin kusurunun davacıların haklarına ve dolayısıyla da taleplerine etkili olup olmayacağı da davanın bu niteliği gözetilerek çözüme kavuşturulmalıdır.

Destekten yoksun kalma tazminatına dayanak teşkil eden hak, salt miras yoluyla geçen bir hak olsa idi doğrudan işleten üzerinde doğup ondan mirasçılara intikal edeceğinden, bu yöndeki savunmalar ölenin desteğinden yoksun kalanlara karşı ileri sürülebilecekti. Oysa yukarıda da açıklandığı üzere, destekten yoksun kalma tazminatına konu davacıların zararı, desteklerinin ölümü nedeniyle destekten yoksun kalan sıfatıyla doğrudan kendileri üzerinde doğan zarardır. Bu zarardan doğan hak desteğe ait olmadığına göre, onun kusurunun bu hakka etkili olması da düşünülemez.

Şu hâle göre; işleten murisin, ister kendi kusuru ister bir başkasının kusuru ile olsun salt ölmüş olması, destekten yoksun kalanlar üzerinde doğrudan zarar doğurup; bu zarar gerek Kanun gerek polîçe kapsamıyla teminat dışı bırakılmamış olmakla, davacıların hakkına, desteklerinin kusurunun olması etkili bir unsur olarak kabul edilemez ve destekten yoksunluk zararından kaynaklanan hakkın sigortacıdan talep edilmesi olanaklıdır.

Eldeki davada da; davacıların desteği, işleteni olduğu araçta, sürücünün tam kusuru sonucu meydana gelen trafik kazası sonucu vefat etmiş; davacılar, destekten yoksun kalan sıfatıyla, zorunlu malî sorumluluk sigortacısını hasım göstererek, destekten yoksun kalmaya dayalı tazminat isteminde bulunmuşlardır.

Davacıların üçüncü kişi konumunda oldukları hem mahkeme, hem de özel dairenin kabulünde olduğu gibi, işletenin yakınlarının uğradıkları destek zararlarının trafik sigortacısının sorumluluğu kapsamı dışında kaldığına ilişkin Kanunda ve buna bağlı olarak polîçede açık bir düzenleme bulunmadığı da, uyumsuzluk konusu değildir.

Davacıların uğradıkları zarara bağlı olarak talep ettikleri hak, salt miras yoluyla geçen bir hak olmayıp, bilimsel ve yargısal içtihatlarda kabul edildiği üzere destekten yoksun kalanın şahsında doğrudan doğruya doğan, asli ve bağımsız bir talep hakkıdır.

Bu nedenledir ki, Özel Dairenin davacıları üçüncü kişi kabul etmesine karşın, zararlarını ve buna bağlı tazminat haklarını muris üzerinde doğmuş bir hak olarak kabul etmesi ve bu kabul şekline göre vardığı sonuç çoğunlukça kabul görmemiştir.

Sonuç itibarıyla:

Davacıların ölenin salt mirasçısı sıfatıyla değil, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatıyla dava açtıkları, ölüm nedeniyle doğrudan davacılar üzerinde doğan destekten yoksunluk zararının oluşumundaki kusurun davacılara yansıtılamayacağı; dolayısıyla tam kusurlu araç şoförünün ve onun eylemlerinden sorumlu olan işletenin kusurunun, işletenin desteğinden yoksun kalan davacıları etkilemeyeceği; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'na göre,

aracın zorunlu malî sorumluluk sigortacısı davalı sigorta şirketi, işletenin üçüncü kişilere verdiği zararları teminat altına aldığına ve olayda işleten tam kusurlu, destekten yoksun kalan davacılar da zarar gören üçüncü kişi konumunda bulunduğuna göre, davalı sigorta şirketinin zararın tamamından sorumlu olduğu ve davacıların davalı sigorta şirketinden destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilecekleri, oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Şu hâle göre, yerel mahkemece, davacıların, desteklerinin işleteni olduğu araçta, sürücünün tam kusuru sonucu meydana gelen trafik kazası sonucu, vefat etmiş olması nedeniyle, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatıyla, zorunlu malî sorumluluk sigortacısını hasım göstererek dava açabileceğinin kabulü ile işin esasının incelenmiş olması, yukarıda açıklanan değişik gerekçelerle, sonucu itibarıyla doğru olup; bu kararda direnilmesi uygundur."

C. Anayasa Mahkemesi Kararı

14. Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve E.2019/40, K.2020/40 sayılı kararı ile 2918 sayılı Kanun'un 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen 90. maddesinin birinci cümlesinde yer alan "...ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda..." ibaresi, ikinci cümlesinde yer alan "...ve genel şartlarda..." ibaresi ve 92. maddesine 6704 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle eklenen (i) bendi iptal edilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...

42. Bu çerçevede 6098 sayılı Kanun'a göre zarar olarak nitelendirilmeyen hususların genel şartlarda zarar olarak nitelendirilmesi hâlinde işletenin tazminat borcunun kapsamı ile sigorta şirketinin bu borcu teminat altına alması gereken tazminat sorumluluğunun kapsamı farklılaşacaktır. Bu itibarla sigorta şirketinin, işletenin sorumlu olduğu tazminat aşan miktarda tazminat sorumluluğu dahi söz konusu olabilecektir. Bu durum, sigorta şirketi bakımından fakirleşmeye, zarar gören üçüncü kişi bakımından ise sebepsiz zenginleşmeye yol açabilecektir. 6098 sayılı Kanun'a göre zarar olarak nitelendirilen hususların genel şartlarda zarar olarak nitelendirilmemiş olması hâlinde de işletenin tazminat borcunun kapsamı ile sigorta şirketinin bu borcu teminat altına alması gereken tazminat sorumluluğunun kapsamı yine farklı olacaktır. Bu durumun ise gerçek zararın karşılanmamasına yol açacağı, dolayısıyla işleten ile zarar gören kişi aleyhine sonuç doğuracağı açıktır. İşleten sorumluluk sigortası yaptırmış olmasına rağmen sigorta şirketi tarafından ödenen tazminat ile gerçek zarara karşılık gelen tazminat arasındaki farktan zarar görene karşı sorumlu olmaya devam edecektir. Zarar görenin sigorta şirketi tarafından tazmin edilmeyen zararı ise ancak işletenin ekonomik durumunun bu zararın karşılanması için yeterli olması hâlinde tazmin edilebilecektir.

..."

III. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucular; kazadan önce yürürlüğe giren Genel Şartların uyuşmazlığa uygulanamayacağını, kaza tarihi itibarıyla kusurlu sürücülerin de teminat kapsamında olduğunu, kanunların geriye yürümeceğini, 26/4/2016 tarihine kadar kanuna aykırı Genel Şartların uygulanamayacağını, Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve E.2019/40, K.2020/40 sayılı karar ile Genel Şartlara ilişkin hükümleri iptal ettiğini, mahkemelerin kararları arasında istikrarsızlık olduğunu ileri sürerek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

16. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağılı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucuların iddiaları hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

17. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında ise açıkça dayanaktan yoksun başvurular kapsamında değerlendirilen kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği kurala bağlanmıştır (*Ahmet Sağlam* [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 41).

18. Anılan kurallar uyarınca ilke olarak yargı mercileri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile yargılama mercilerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmaması bireysel başvuru incelemesine konu olamaz. Bunun tek istisnası, yargılama mercilerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda açık bir keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olmasıdır. Bu çerçevede, kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurular açıkça keyfilik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesince incelenemez (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz* [1. B.], B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26).

19. Öte yandan benzer konularda aynı derecedeki yargı mercileri arasındaki içtihat farklılıkları tek başına adil yargılanma hakkının ihlali niteliğinde kabul edilemeyeceği gibi ilk derece mahkemeleri veya temyiz mercilerinin uyumsuzluklara ilişkin olarak tarafların talepleri ve delilleri arasındaki yorum farklılıkları da tek başına adil yargılanma hakkının ihlali niteliğinde kabul edilemez (*Miraş Mümessillik İnş. Taah. Reklam. Paz. Bas. Yay. San. Tic. A.Ş.* [2. B.], B. No: 2012/1056, 16/4/2013, § 36).

20. Hukuk kurallarının ne şekilde yorumlanacağı ve birden fazla biçimde yorumlanmasının mümkün olduğu durumlarda bunlardan hangisinin benimseneceği, yargılama mercilerinin yetkisinde olan bir husustur. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda, yargılama mercilerince benimsenen yorumlardan birine üstünlük tanınması bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmaz. Anayasa Mahkemesinin kanunilik ilkesi bağlamındaki görevi, hukuk kurallarının birden fazla yorumunun hukuki belirlilik ve öngörülebilirliği etkileyip etkilemediğini tespit etmektir (*Mehmet Arif Madenci* [2. B.], B. No: 2014/13916, 12/1/2017, § 81).

21. Başvurucular; kazanın 12/2/2016 tarihinde meydana geldiğini, kaza tarihi itibarıyla Genel Şartların uygulanamayacağını zira Genel Şartların 26/4/2016 tarihinde yürürlüğe girdiğini ileri sürmüştür. Ayrıca Yargıtay içtihatlarına göre de sürücü tam kusurlu olsa bile destekten yoksun kalanların tazminat hakkı olduğunu, kanunların geriye yürümezlik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

22. Genel Şartlar 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Genel Şartlar yürürlüğe girene kadar ise 12/8/2003 tarihli ve 25197 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları uygulanmıştır. Yargıtay bu dönemde, destekten yoksun kalanların açtıkları davalarda, ölüm nedeniyle doğrudan

davacılar üzerinde doğan destekten yoksunluk zararının oluşumundaki kusurun davacılarla yansıtılamayacağı; dolayısıyla tam kusurlu araç şoförünün ve onun eylemlerinden sorumlu olan işletenin kusurunun, işletenin desteğinden yoksun kalan davacıları etkilemeyeceği gerekçeleriyle araç şoförü tam kusurlu olsa bile destekten yoksun kalma tazminatı istenebileceği yönünde kararlar vermiştir (bkz. § 13; Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun benzer mahiyetteki 15/6/2011 tarihli ve E.2011/17-142, K.2011/411 sayılı; 16/1/2013 tarihli ve E.2012/17-1491, K.2013/74 sayılı; 16/6/2020 tarihli ve E.2020/17-111, K.2020/422 sayılı kararları).

23. 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe giren Genel Şartların "*Teminat Dışında Kalan Hâller*" başlıklı A.6. numaralı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, destekten yoksun kalan hak sahibinin, destek şahsının kusuruna denk gelen tazminat taleplerinin teminat dışında kalması hüküm altına alınmıştır. Bir başka deyişle sürücünün tam kusurlu olması hâlinde, onun desteğinden yoksun kalanların tazminat talep edemeyeceği şeklinde düzenleme yapılmıştır. 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile yapılan değişiklikten sonra ise 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesiyle, tazminatların mezkûr kanun ve bu kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda öngörülen usul ve esaslara tabi olduğu düzenlemesi yapılmıştır. Bu düzenleme ise 26/4/2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemelerden sonra Yargıtay; destek şahsın tam kusurlu olduğu hâllerde, destekten yoksun kalanların tazminat talep edemeyeceği yönünde içtihatlar tesis etmiştir. Anayasa Mahkemesi ise 17/7/2020 tarihli ve E.2019/40, K.2020/40 sayılı kararı ile 2918 sayılı Kanun'un 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen 90. maddesinin birinci cümlesinde yer alan "...ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda..." ve ikinci cümlesinde yer alan "...ve genel şartlarda..." ibarelerini iptal etmiştir.

24. Daire 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe giren Genel Şartlar gereğince tam kusurlu olan sürücünün desteğinden yoksun kalanların tazminat isteyemeyeceği yönünde değerlendirme yapmıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Genel Şartların kanuni dayanaklarının ise 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1425. maddesi, 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 11. maddesi ve 2918 sayılı Kanun'un 93. maddesi olduğu değerlendirmesini yapmıştır. Bu itibarla başvuru konusu olay kapsamında derinleşmiş bir içtihat farklılığı başvuruocular tarafından ortaya konulamamıştır. Yargıtayın destekten yoksun kalma tazminatının alınması koşullarına ve hangi mevzuatın uygulanacağına ilişkin yorumu hukuk kurallarının uygulanması ve değerlendirilmesi kapsamındadır. Yargıtayın söz konusu değerlendirmelerinde bariz takdir hatası ve açık bir keyfilik oluşturan hususların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuruocular üzerinde BIRAKILMASINA 15/4/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.